

Værdighed ved livets afslutning

Jacob Birkler, etiker, ph.d. fhv. formand, etisk råd

Fokus på værdighed

Hvad, hvorfor og hvordan

**Menneskelig
værdighed**

Når jeg øjner
patienten og ser det
fællesmenneskelige

**Personlig
værdighed**

Når jeg øjner, hvad
der har værdi for den
enkelte patient

**Moralsk
værdighed**

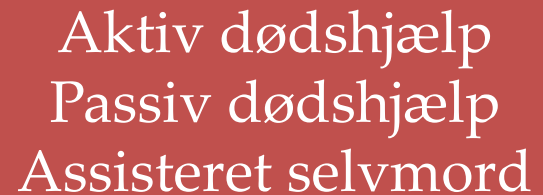
Når jeg øjner
patientens
selvfornedrelse

Når etikken bliver synlig

Juridisk spørgsmål	Praktisk spørgsmål	Etisk spørgsmål
Hvad <i>skal</i> jeg/vi (ikke) gøre?	Hvad <i>kan</i> jeg/vi (ikke) gøre?	Hvad <i>bør</i> jeg/vi (ikke) gøre?

Etiske dilemmaer

Når livet forkortes

Aktiv dødshjælp
Passiv dødshjælp
Assisteret selvmord

A red rectangular box with a dark red border containing three lines of white text. A red arrow points from the left side of the box towards the text 'Når livet forkortes'.

Når livet forlænges

Udsigtsløs behandling

A red rectangular box with a dark red border containing one line of white text. A red arrow points from the left side of the box towards the text 'Når livet forlænges'.

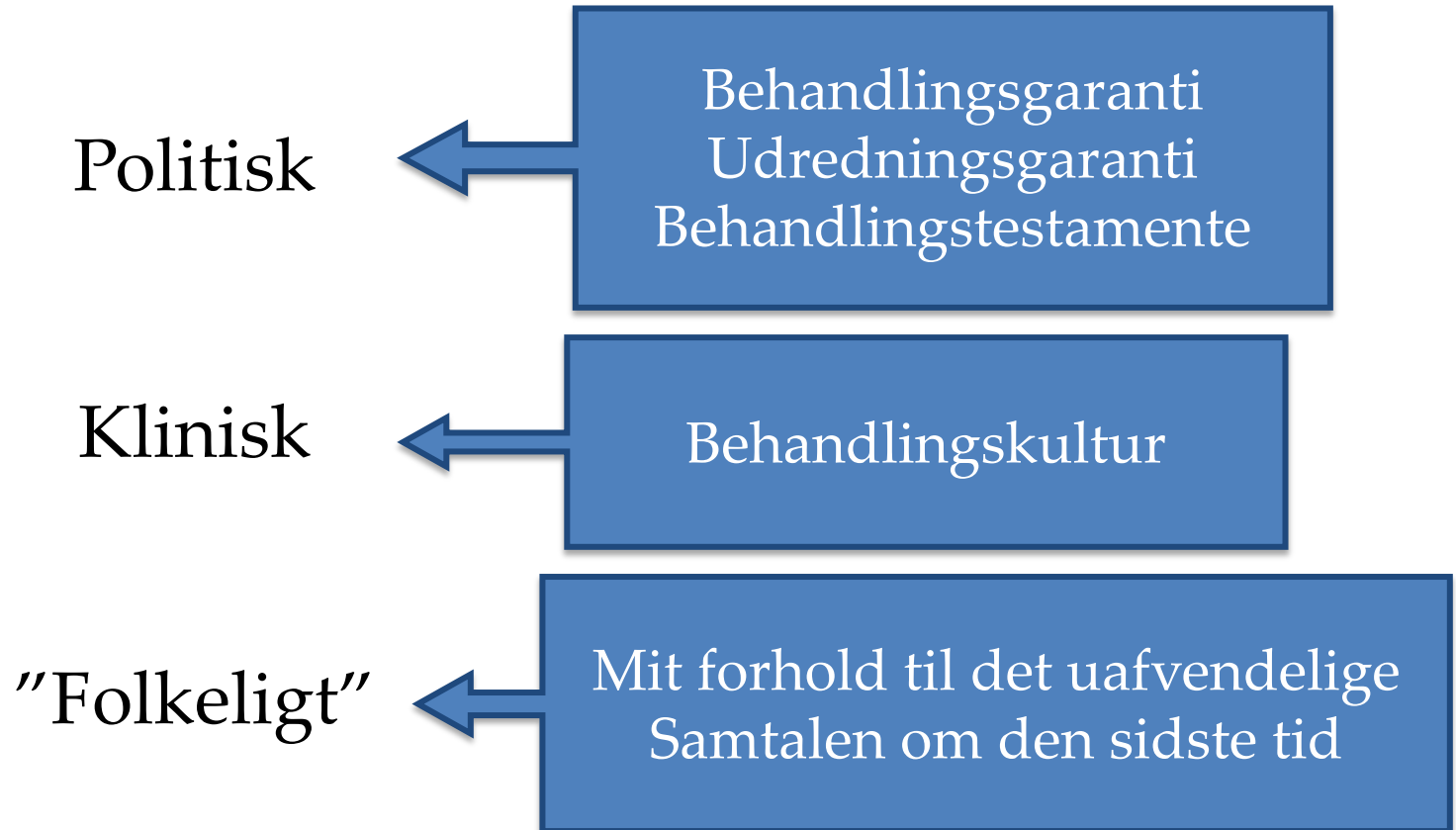
Når livet "genstartes"

Genoplivningsforsøg

A red rectangular box with a dark red border containing one line of white text. A red arrow points from the left side of the box towards the text 'Når livet "genstartes"'.

Hvem kan handle?

Vurdering af udsigtsløs behandling

Hvor vurderes?

Hvem vurderer?

Hos egen læge
Ældrecenter

Patienten

Livskvalitet

Før, nu, efter
"weekenden"
Behandlingstestamente

Lægen	Sygeplejersken	Patienten	Behandlingstestamente
Tvivl ud fra en faglig vurdering af patientens situation og forløb	Værdikonflikt mellem en loyalitet overfor lægen og en solidaritet med patienten	Konflikter mellem vanskede og manglende grundlag for at kunne træffe dette valg	patientens bedste og lægens vurdering

Etiske refleksioner & prioriteringer

Nærhed og/eller Distance

Hurtigt og/eller Langsomt

Våge og/eller Overvåge

Førstehjælp og/eller Næstehjælp

Tilgangspunkt og/eller Udgangspunkt

Kan man dø for sent?

Hvad er omsorg?

Omsorg er en relation,
hvor en person øjner et menneske,
hvorfra opgaven udspringer

Menneskelighed... hvordan?

Professionalisme	Omsorg
Faglighed	Saglighed
Mange opgaver	Kun én opgave
Instruerer opgaven	Instruerer mennesket
Beror på redskaber	Beror på egenskaber
Opgavelighed	Menneskelighed
Videnskabeliggørelse af arbejdet	Menneskeliggørelse af patienten
Refleksiv	Prærefleksiv
Middelbarhed	Umiddelbarhed